עין משפט
נר מצוה

נ א מיי' פ"א מהלכות נשיאת הלכה ה:

נא ב מיי' פ"ז מהלכות בית הבחירה הל' יד:

נב ג מיי' פ"א מהל' בית הבחירה הל' ה ופ"י מהל' מעה"ק הל' ג:

נג ד מיי' פ"א מהלכות בכורות הלכה יג:

נד ה מיי' פ"י מהלכות מעה"ק הלכה ו:

א ו מיי' פ"ד מהלכות פסה"מ הלכה א:

ב ז מיי' שם הל' ח:

ג ח מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה כ:

ואתי מעשר ויליף מבכור ומי ילפינן [א] קדש מהדרי והא"ר *יוחנן כל התורה כולה למדין למד מן הלמד חוץ מן הקדשים שאין למדין למד מן הלמד *מעשר חולין הוא הניחא למאן דאמר בתר למד אזלינן אלא למ"ד בתר מלמד אזלינן מאי איכא למימר בשר ודם חדא מילתא היא ר"ע אומר *יכול יעלה אדם בכור מחוצה לארץ לארץ בזמן שבית המקדש קיים ויקריבנו ת"ל °ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך *ממקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה בכור וממקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה בכור בן עזאי אומר יכול [ב] מעלה את מעשר שני ויאכלנו בכל הרואה ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה אף מעשר אינו נאכל אלא לפנים מן החומה מה לבכור שכן [א] *טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח תאמר במעשר דלא [ג] ת"ל ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה אף מעשר אינו נאכל אלא לפנים מן החומה מאי קשיא ליה דקאמר יכול אמרת הואיל *ותנן אין בין שילה לירושלים אלא שבשילה אוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה ובירושלים לפנים מן החומה [ד] *(וכן) קדשי קדשים לפנים מן הקלעים מהו דתימא [ה] בירושלים ליתי מעשר שני בכל הרואה קמ"ל: *אחרים אומרים יכול יהא בכור שעברה שנתו [ו] כפסולי המוקדשין ויפסל תלמוד לומר מעשר דגנך ותירושך ויצהרך מקיש בכור למעשר מה מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה אף בכור אינו נפסל משנה לחבירתה [ז] ולרבנן דמפקי להו לטעמא אחרינא משנה לחבירתה מנא להו [ח] נפקא להו °מלפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה [ט] לימד על הבכור שאינו נפסל משנה לחברתה ולאחרים לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה מאי דרשי ביה מיבעי ליה לכדתניא יום אחד משנה זו ויום אחד משנה אחרת לימד על הבכור [י] שנאכל לשני ימים ולילה אחד ורבנן [יא] דנאכל לב' ימים ולילה אחד מנא להו אמר קרא °יהיה לך כחזה התנופה:

הדרן עלך אלו קדשים

ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו ושעיברה שנתה [יב] ושאבדה ונמצאת בעלת מום אם [יג] [ב] משכפרו הבעלים תמות [יד] ואינה עושה תמורה

א) בכורות כז: ב) [בכורות שם וע"ש מבואר יותר היטיב] ג) מעילה י: ד) [לעיל טו. וש"נ]

תורה אור

מסורת הש"ס

ממקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה בכור. והשתא אשכחן פלוגתא דרבי ישמעאל ור"ע דרבי ישמעאל אית ליה דלכתחילה אין מביאין בכור ומעשר מחוצה לארץ לארץ אבל דיעבד אם באו תמימים יקרבו והיינו כמתני' ור"ע אפילו דיעבד נמי לא קרבי דלאיתקש למעשר דגן והכיא דבן אנטיגנוס כוותיה אתיא וא"ת בשלמא ר"ע כדמפרש טעמא דאיתקש בכור למעשר דגן אלא לרבי ישמעאל מאי טעם אי סבירא ליה היקשא דמעשר דגן אפילו דיעבד נמי לא ואי לא סבר לה אפילו לכתחילה נמי יביא וי"ל דמפיק מדרשא דסיפרי שפירש לעיל רק קדשיך אשר יהיו לך כו] וגו' מכאן שמביאין קדשים מחוצה לארץ לארץ יכול אף בכור ומעשר כן ת"ל רק והיינו דוקא לכתחילה הוא דאימעוט דבהא איירי ביה קרא דכתיב תשא ובאת והיינו לכתחילה: **יכול** יעלה אדם מעשר שני ויאכלנו כו'. וא"ת אמאי ס"ד שיהא נאכל בכל הרואה הא לפני ה' אלהיך כתיב ביה וי"ל דומיא דשילה דאוכלים מעשר שני בכל הרואה ויש ספרים דגרסינן לה להך קושיא ולהאי שינויא:

הדרן עלך אלו קדשים

ולד חטאת ושאבדה ונמצאת בעלת מום. פרש"י ואפילו לרבנן דאמרי לקמן ופליגי עליה דרבי דאין חטאת מתה אלא בשנמצאת אחר שנתכפרו הבעלים בהא מודו הואיל ואיכא תרתי לריעותא דאבדה ונמצאת בעלת מום ולהכי נקט בעלת מום דאי תמימה הואיל ונמצאת קודם כפרה אפילו כיפרו בעלים שוב באחרת רועה עכ"ל ולא נהירא דמשמע לפירושו דריבוי ריעותא מביאין אותה למיתה ואדרבה סוגיא דשמעתין משמע דריבוי ריעותא מביאין אותה לידי רעייה דאמר רבא בגמ' אבודת לילה לא שמה אבודה פי' ואינה מתה אלא רועה ועוד לר' אבא דאמר בגמ' לקמן(כג.) הכל מודים שאם נתכפר בשאינה אבודה[אבודה]מתה והכא בנתכפר בשאינה אבודה מיירי וא"כ למה לי בעלת מום לר' אבא מיהו איכא סוגיות בפ' מי שהיה טמא (פסחים דף לז.) ובפ' התודה (מנחות דף פ.) ולקמן (דף כג.) נמי דלית להו דרבי אבא ועוד דדייק לקמן בגמ' מכבא דמתני' דאא"כ דמתניתין רבנן היא מהכא הוה מצי למידק מדנקט בעלת מום [ג] לכ"נ לפרש דנקט בעלת מום לרבותא דמהו דתימא הואיל כז] ואיתרבו כל כך דאבודה ובעלת מום הויא לה כאבודת לילה ורועה קמ"ל דאפ"ה מתה: **אם** כיפרו בעלים תמות. למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לרבי אפילו אם נמצאת לפני כפרה ולרבנן בנמצאת לאחר כפרה:

תרעה

ואתי מעשר שני וליף מבכור. בהקישא דואכלת לפני ה' וגו'(דברים יד) דמעשר שני איתקש לבכור וכיון דאיכא בכור דפשיטא לו דלא מיתאכיל אלא בפני הבית כגון האי גמרינן מעשר מיניה: **ומי ילפינן קדשים**. מהדדי כגון הכא דילפת בשר מדם ומעשר מבשר: **והא א"ר יוחנן כו'**. ומפרש טעמא באיזהו מקומן(זבחים דף מט:): **למד מן הלמד**. כגון הכא דמעשר למד מבשר ובשר גופיה למד מדם: **חולין הוא**. ולמידין אותו טו]: **בתר שלמד אזלי'**. דאם הוא חולין למידין אותו (א)(טז] א) מהמלמד: **בתר שלמד**. דם המלמד בעי למיהוי חולין: **מאי איכא למימר**. הא הוי המלמד בכור יז] קשיא לי כיון דלא קידשה לעתיד אמאי מספקא ליה במעשר וכמדומה אני שלשון ירושלמי הכתוב בספרים עיקר וכן קבלתי במס' מכות (דף יט.) אי קסבר קידשה לעתיד לבוא בכור נמי ליבעי ואי קסבר לא קידשה מעשר נמי לא ליבעי לעולם קסבר קידשה לעתיד לבוא והכא דפשיטא ליה בבכור כגון שנזרק דמו בפני הבית כו' ול"ג כיון דאם איתיה לדם לאו בר זריקה הוא כו' אלא ה"ג ואתי בשר וליף מדם מה דמו במזבח אף בשרו במזבח כלומר מה דמו של זה נזרק בזמן מזבח אף בשרו לא יאכל אלא בזמן מזבח ואתא מעשר וגמר מהאי יח] בשר: מעשר דגן אינו בא אלא מן הארץ בפ"ק דקדושין בסופו (דף לו:): **אתה מעלה בכור**. יט] ג) וברייתא דלא קיבלו מבית אנטיגנוס ר"ע היא ומתני' רבי ישמעאל היא דלא מייתר ליה האי קרא להך דרשא: **בכל הרואה**. בכל מקום שיוכל לראותו העומד בירושלים: **ודין הוא**. דאינו נאכל: **מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה**. דקדשים נפסלין ביוצא: **מה לבכור שכן** ג) **חילקת בזמן אכילתו**. ואוכליו חילקת בזמן אכילתו דאינו נאכל אלא לשני ימים ולילה אחד ומעשר שני לעולם וחילקת באוכליו שאינו נאכל אלא לכהנים ומעשר שני לכל אדם: **ומאי קשיא ליה לבן עזאי דקאמר יכול כו'**. כ] ומנא תיתי לך האי דיאכל בכל הרואה דאיצטריך קרא להכי: **ובירושלים לפנים מן החומה**. וקשיא ליה בשלמא קדשים קלים בעו מתן דם אלא מעשר ליתאכיל בכל הרואה קמ"ל: **ויפסל**. [א] מהקרבה הואיל וכתיב שנה בשנה: **שנה בשנה**. כא] ד) שבע שנים במשמע: **יום אחד משנה זו**. שאחטו כמלותו בסוף שנתו וקמ"ל קרא דנאכל אותו יום ויום המחרת שהוא משנה האחרת: **כחזה** [ב] **התנופה**. דהיינו חזה ושוק של שלמים נאכלין לב' ימים ולילה כב] אחד [ל"א] יהיה ובשרם יהיה לך כחזה התנופה דמסתמא הוי אזלינן לחומרא ואמרינן (זבחים דף נז.) כחזה ושוק של תודה כג] וכתיב יהיה להוסיף עוד הוייה אחרת כיוצא בה והיינו יום ב': הדרן עלך אלו קדשים

ושאבדה **ונמצאת בעלת מום**. קודם שנתכפר באחרת: **אם כיפרו הבעלים**. אחרי כן באחרת: **תמות**. ואפילו לרבנן דאמרי לקמן ופליגי עליה דרבי דאין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שכיפרו הבעלים בהא מודו הואיל ואיכא תרתי לריעותא דאבדה ונמצאת בעלת מום כד] ולהכי נקט בעלת מום דאי תמימה הואיל ונמצאת קודם כפרה אפילו כיפרו הבעלים שוב באחרת רועה כה]:

לא

א) נ"א ולא אזלינן בתר המלמד נ"ק ב) נ"ל ומשנה ג) גי' אחרת היה לרש"י בגמרא ד) נ"ל שתי

רבינו גרשם

שכן יש בהן צד מזבח בכורים הנחת ובכור מתן דמים תאמר במעשר שני שאין בה צד מזבח הילכך איצטריך קרא לאקשי' [למעשר]: ומאי קסבר ר' ישמעאל אי קסבר כר' יהושע קדוש' ראשונה שקידשה [יהושע] קידשה נמי לעתיד לבוא אפילו לאחר חרבן אפילו בכור נמי נייתי השתא בירושלים ויאכלנו שם: ואי קסבר דלא קידשה. אפילו מעשר לפשוט ליה דלא נייתי: אמר רבינא לעולם קסבר קדושה ראשונה קידשה לעתיד ודקאמרת אי הכי אפילו בכור נמי נייתי לא מצית למימר הכי דהכא במאי עסקינן בבכור שנזרק דמו קודם חרבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים ויליף בשרו מדמו מהדמו במזבח אף בשרו במזבח היה צריך מתן (מודפין) [אימורים] במזבח והשתא דליכא מזבח הילכך לית ליה תקנה ולא מצי למיכלה ויליף מעשר שני מהאי בכור דאינו נאכל אפילו בירושלים אף מעשר שני אינו נאכל אע"ג דקידשה נמי לעתיד לבוא ומדמעשר יליף מבכור ק"ו דשאר בכורות ילפי מהאי בכור: [ומי ילפינן בקדשים מהדרי. והאמר במס' זבחים בכל התורה למידין למד מלמד חוץ מקדשים והאי מעשר ובכור קדשים נינהו ובשרו למוד הוא מדמו והיכא יליף מעשר מבשרו דלמד הוא]: מעשר. דגן חולין הוא דיכול לחללו ולאוכלו בכל מקום: הניחא למ"ד בתר למד אזלינן. אי למד קדשים הוא אין למדין למד מן הלמד ואי למד חולין הוא למידין [והאי למד שפיר דמי [דהאי] למד חולין הוא] אלא למאן דאמר בתר מלמד אזלינן מאי איכא למימר דמלמד דהיינו בשרו קודש הוא והיכי מצי יליף מן מלמד דקודש: לא הוי הכא למד מלמד לדבר ודם חדא מילתא ומצי יליף מעשר מיניה: ל"א. מאי קסבר קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא והכא בבכור שנזרק דמו בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם לאחר חרבן [בעי] זריקה [לאו בר זריקה הוא דליכא בית] ההיא זריקה לא חשיבא זריקה ולא מידי (מעשר) [בשר] ואתי ויליף מדם מה דם לא חשיבא זריקתו אף בשר נמי לית ליה תקנה ואתי מעשר יליף מבכור ומי ילפינן כו'. ולא מיסתבר לר' הא ל"א דקדושתא עיקר דהכי אשכחן דכתב במסכת מכות [בן עזאי אומר יכול יביא אדם מעשר שני בזמן בירושלים] דיאכלנו

בכל מקום שיכול לראות משם ירושלים: [מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה. כדתנן בכולן אין נאכלין בכל העיר לכל אדם. שכן חלקתה. בו זמן אכילתו ואוכלין דבכור תם אינו נאכל אלא לשני ימים ולילה אחד ואינו נאכל אלא לכהנים ומעשר שני אין בו זמן ונאכל לכל אדם: ומאי קא קשיא דאמרינן יכול כו'. בו סלקא דעתין דמעשר יאכל בכל הרואה הכי קשיא ליה משום]: דתנן אין בין שילה כו'. דהתם נאכל בכל הרואה משום דכפר היה דלית ליה חומה: בשלמא בבכור בעי חומה. דכתיב ואכלת לפני ה' אלהיך במקום מקודש: בבכור שעברה שנתו לא ספיק לעשות [illegible] לא יפסל משנה לחברתה. שכבר עבר שנתו דכתיב לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה וגו': [illegible] אחד מן אך בכור שור וגו' וסמיך ליה ובשרם יהיה לך כחזה התנופה ולשוק הימין וגו': [illegible] כחזה ושוק דתודה [illegible] לכך כתב בסופיה לך יהיה דאוסיף לך הכתוב הוייה אחרת [illegible] שנאכל לשני ימים ולילה אחד: סליק פירקא

ולד חטאת כו'. ושעיברה שנתה. אם לא הספיק להקריבה [עד שעיברה שנתה או] שאבדה ונמצאת בעלת מום עד שנתכפרו [בעלמא] [בעליה] באחרת בין זו ובין זו תמות [ואין] עושין תמורה. זו שנמצאת דלא קדושת הגוף אלא קדושת דמים.

שיטה מקובצת

א] ילפינן קדשים מהדדי: ב] יכול יעלה אדם מעשר שני: ג] דלא. ל"א מה לבכור שכן חלקת בו א) זמן אכילתו ואוכליו ת"ל: ד] החומה. ס"א וקא קשיא ליה בשלמא קדשים קלים בעי למזרק דם אלא מעשר ליתאכיל בכל הרואה ת"ל ואכלת כו' מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל כו' אף מעשר אינו נאכל כו' מתיבת וכן עד תיבת מהו דתימא נרשם על כל תיבה קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: ה] מהו דתימא ליתאכול מע"ש בכל הרואה קמ"ל וא"ת מ"מ מאי קשה ליה יכול יותר מקדשים קלים הא אינהו נמי היו נאכלים בכל הרואה ובספרי מפורש טעם שהיה מסופק במעשר יותר מבשאר קדשים לפי שלא חילק בו הכתוב בזמנו ובאוכליו שהוא נאכל בכל זמן ובכל אדם אבל בכור צריך לאכול לשני ימים לכך היה יודע שאין להקל: ו] כפסולי המוקדשים שנאמר בבכור לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה. תוס' אחרות: ז] לחבירתה. ס"א ותנאי קדמאי בכור שאין נפסל משנה לחבירתה: ח] מנא להו. גליון תימה מהיקשא דאין היקש למחצה דכיון דפסול קרבן פסול אם עברה שנתה מ"ד דנילף מינה קמ"ל: ט] בשנה עי' תוס' בכורות (דף כו ע"ב) ד"ה שנה: י] שנאכל לשני ימים דסד"א כיון דכתוב בשרם יהיה לך כחזה התנופה נלמוד מחזה ושוק של תודה קמ"ל חזה ושוק של שלמים. ת"א: יא] ורבנן ס"א נפקא להו לשני ימים ולילה מן לך יהיה הוסיף לך הכתוב הויה אחרת ורבנן דרשי ליה בזבחים מיהיה לך הוסיף לך הכתוב הויה אחרת כזו פי' כחזה התנופה ר"ל של תודה ומיהו הכתוב הוסיף לך עוד זמן אחר כראשון דהיינו יום אחד כיוצא בו. תוס' אחרות: יב] ושאבדה ונמצאת בעלת מום. ה"ה אבדו וכפרו בלא נמצאת בעלת מום מתה והא דנקט בעלת מום משום דבלא מום לא היתה מתה אליבא דרבנן דרבי אא"כ נמצאת לאחר כפרה אבל כשנמצאת בעלת מום דאיכא תרתי לריעותא חדא דאבדה ועוד דהיא בעלת מום אז היא מתה אפילו נמצאת קודם כפרת ואפילו לרבנן כך פי' הקונטרס ולא נהירא לר"י דאמר בגמרא אבידת לילה לא שמיה אבודה פי' כיון דבההיא שעתא דנאבדה אינה ראויה להקרבה אין דיחוי של אבודה חל על דיחוי של לילה אלמא דאדרבה כשיש עליה דיחוי אחר מעכב דיחוי של אבודה לחול ועוד דבגמרא דייק מסיפא דמתני' כרבנן ולפי"ז נידוק מהך רישא דהא ע"כ כרבנן דאי כרבי למה נקט נמצאת [בע"מ] ועוד למ"ד בגמ' הכל מודים שאם נתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה וה"נ נתכפר בשאינה אבודה דהא אבודה בעלת מום ואפילו תמימה דומיא דבעלת מום כלומר כשנתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה אף לפני כפרה ואר"י דנקט בעלת מום לרבותא דאע"פ שהיא דחויה חל עליה דיחוי של אבודה דסד"א דלא חל כמו שאינו חל על אבודת לילה: יג] אם כפרו על אות מ' ש' נרשם קו: יד] ואינו עושה תמורה. לא כשנמצאת תמימה אלא כשנמצאת בעלת מום דכיון דלמיתה אזלא פרחה קדושה מינה וכן לא מועלין דלא איקרו מקדשי השם: טו] אותו מן הלמד הס"ד: טז] אותו מן המלמד הס"ד: יז] בכור ואכתי ליכא למפוקי מעשר ספי מבכור: בשר ודם חדא מילתא היא. דאפילו בקדשים כה"ג יכול ללמד מעשר מהאי בכור שנזרק דמו לפני הבית וקשיא: יח] מהאי בכור הס"ד: יט] בכור ומתני' דלא: כ] כו' דמנא תיתי לן האי: כא] בשנה שתי שנים: כב] ולילה ואקשינן בבכורות ובשרם: כג] [illegible] כד] מום ועוד דבעלים [illegible] בידים דלא רצו לכפר בה ודאי מודו דלמיתה אזלא: כה] רועה דכי גמרינן הלכה למשה מסיני דלמיתה אזלא היכא דנמצאת לאחר כפרה [illegible] כו] [illegible] א"י הרי כבר אמור ובאת והבאתם אלא אינו מדבר אלא בנדרי' תו"ל יכול אף בכור ומעשר ת"ל נדריך קרבנות הבאים בנדר [illegible] בכור ומעשר ולהביא חטאת ואשם אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני חטאת ואשם שאין להם פרנסה במקומן ומוציא [illegible] להעלותן לרגל אבל ודאי אם באו יקרבו. תוס' אחרות: [illegible]

א) וכ"ה ג"כ גי' רגמ"ה ורפ"י ז"ל.

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה בתר הלמד וכו' אותו הס"ד ותיבת מהמלמד ליתא:

הגהות הגר"א [א] גמ' שכן. גירש"י חלקת בזמן אכילתו ואוכליו ת"ל. טעון מתן עד דלא נ"ב רש"י: [ב] שם משכיפרו. גירש"י כיפרו: [ג] תד"ה ולד. לכ"נ כו'. ונ"ע דהא"ל למסקנא ליכא אלא ד' חטאות (עי' תוס' מעילה י' ב ד"ה ולד):

הגהות צ"ק [א] מ הקרבה הס"ד אח"כ ד"ה שנה בשנה כו"ל וכתיב שנה בשנה ב' שנים במשמע הס"ד [ב] התנופה ובשרם יהיה לך כחזה התנופה דהיינו כחזה ושוק של שלמים שנאכלים לשני ימים ולילה אחד דמסתמא הוי אזלינן לחומרא כו':

[א]לא נהנין ולא מועלין ואם עד שלא כיפרו הבעלים תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה אחרת ועושה תמורה ומועלין בה: גמ' [א] *מאי טעמא לא תני להו א] גבי הדדי רישא פסיקא ליה וסיפא לא פסיקא ליה למה לי למיתנייה גבי מעילה למה לי למיתנייה גבי תמורה תנא הכא תמורה ואיידי דתנא תמורה תנא נמי מעילה *ואיידי דתנא גבי מעילה מעילה תנא נמי תמורה ב] אמר ריש לקיש *[ב]חטאת שעיברה שנתה רואין אותה כאילו ג] עומדת בבית הקברות ורועה תנן ד] שעיברה שנתה ואבדה ונמצאת בעלת מום אם אחר שכיפרו בעלים מתה תיובתא דריש לקיש אמר לך ריש לקיש כי קתני רישא מתה אאבדה ונמצאת בעלת מום ה] אם אחר שכיפרו בעלים תמות אי הכי אימא סיפא אם עד שלא כיפרו הבעלים תרעה עד שתסתאב ואי בעלת מום הא מסאבא וקיימא אמר רבה הכי קאמר ו] (תנא) שאבדה ונמצאת בעלת מום עובר אם אחר שכפרו בעלים מתה אם קודם שכיפרו בעלים תרעה עד שתסתאב במום קבוע ותימכר אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דאם כן ישמור מיבעי ליה למיתני ז] ועוד שעיברה שנתה למאי הלכתא קתני [ב] ח] אלא אמר רבא [ג]הכי קתני עברה שנתה ואבדה או אבדה ונמצאת בעלת מום אחר שכיפרו הבעלים מתה קודם שכיפרו הבעלים תרעה עד שתסתאב ותימכר ט] וצריך למיתני אם אבדה גבי בעלת מום [וגבי עברה שנתה] דאי תנא י] גבי שעיברה שנתה הוה אמינא התם הוא דמהניא לה אבדה משום דלא חזיא למילתה אבל בעלת מום דאי לא מומא חזיא אימא לא תהני ליה אבדה יא] ואי תני גבי בעלת מום התם הוא דמהניא לה אבדה משום דלא חזיא להקרבה אבל עיברה שנתה דחזי' להקרבה אימא לא תהני לה אבדה צריכא ומי אמר רבא הכי והאמר רבא א) אבידה דלילה לא שמה אבידה לא דמי אבידה דליליא לא חזיא לא לגופה ולא לדמי אבל הא נהי דלגופה לא חזיא לדמי חזיא יב] ב) תנן [ד]השני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה לפי שאין חטאת הציבור מתה הא דיחיד מתה ג) וא"ר יוחנן בעלי חיים נדחין וכשהוא מתכפר בשני שבזוג שני מתכפר ואידך קמא הוה ליה כי עיברה שנתה וטעמא דציבור הא דיחיד מתה אמר לך דחויין לחוד ואבודין לחוד יג] מ"ט אבודין דעתיה עליהון דילמא משתכחין דחויין לא הדרי מתחזיין

גופא

פסחים עג: יומא סד:

נ"ק

א) [פסחים עג:] ב) יומא סב: שבועות יב: [לקמן כג:] ג) [יומא סד:]

לא נהנין · מדרבנן : ולא מועלין · יד] דהא נהנו פטורין מקרבן מעילה דכיון דלא היא ולא דמיה קריבין אזלא קדושתה : ואם עד שלא כפרו הבעלים · אתרוייהו קאי כלומר כל זמן שלא כפרו הבעלים שלא רצה להתכפר באחרת : תרעה עד שתסתאב כו' · ואעיברה שנתה קאי ולא אאותה שאבדה ונמצאת בעלת מום דהא מסאבא וקיימא ותימכר מיד ויביא בדמיה אחרת טו] : ועושה תמורה · הואיל טז] ודמים *מתירין ליקרב דהכי אמרינן בפרקין דלעיל (דף כ:) לדבר הרועה להסתאב עושה תמורה : גמ' מאי טעמא לא תני להו כולהו בהדי הדדי · אלא יז] פליגי לה כלומר מאי שנא דתני לה בתרי בבי ולא תנא כולהו ה' חטאות ביחד אלא מפסיק בין ג' קמאי יח] וב' בתראי : רישא פסיקא ליה · דלעולם מתות ואפילו לא כיפרו הבעלים : למה לי למתני גבי מעילה · דכולה הך מתני' תנינן גבי מעילה שיש שם פרק אחד שמתחיל ולד חטאת ותמורת חטאת וכולה מתניתין (א): כאילו היא עומדת בבית הקברות · כלומר כל מקום שהיא שם רואין אותה כאילו היא עומדת בבית הקברות שאין כהן יכול ליכנס אחריה ולשוחטה ורועה עד שתסתאב : תנן חטאת שעיברה שנתה או שאבדה ונמצאת בעלת מום כו' · תיובתא דר"ש בן לקיש דפסיק ואמר רועה ומשמע אפילו כיפרו הבעלים : כי קתני מתה אאבדה ונמצאת בעלת מום · ולקמן פריך א"כ עברה שנתה למאי הלכתא קתני לה בהדי הנך דמתות יט] : אמר רבה הכי קאמר · שעברה שנתה או אבדה ונמצאת בעלת מום עובר לאחר שכיפרו הבעלים מתה ואפי' כיפרו הבעלים אחרי כן הואיל ואיכא תרתי לריעותא מתה ואעברה שנתה לא קאי כלל : ואם עד שלא כיפרו הבעלים · כלומר שלא רצו להתכפר באחרת תרעה כו' והשתא ליכא למיפרך הא מסאבא וקיימא דאין בהמת קדשים נמכרת על מום עובר : ישמור מיבעי ליה · כלומר הואיל וכבר נפל בה מום עובר ישמור מיבעי ליה למיתני כלומר ימתין אולי יעשה מום זה קבוע : ועוד עברה שנתה למאי קתני לה · הואיל ולאו עלה איירי שום דינא כ] : עברה שנתה ואבדה · כא] ונמצאת תמימה וכיפרו הבעלים באחרת או אבדה ונמצאת בעלת מום דאיכא נמי תרתי לריעותא וכיפרו הבעלים באחרת מתה קודם שכיפרו הבעלים כב] שאין רוצים להתכפר באחרת תרעה הך דעברה (ב) שנתה ואבדה ונמצאת תמימה כג] וכי אר"ש בן לקיש דאפי' כיפרו הבעלים אחרי כן רועה בלא אבדה דהדא הוא דאיכא לריעותא: דמהניא בה אבידה · מועלת בה להביאה למיתה: משום דלא חזיא למילתה כד]· אפי' קודם אבידה דבת שנתה כתיב (במדבר טו) וזו עברה שנתה ופסול הגוף הוא: דאי לאו מומא חזיא · אימא פסול חסרון בעלמא והואיל ונמצאת קודם כפרת השניה תרעה ולא תיהוי ליה אבידה למות: דלא חזיא להקרבה · בשום קרבן: עברה שנתה חזיא להקרבה · בשאר קרבנות וכל הנך דבעיין תרתי לריעותא היינו כי נמצאת קודם כפרת שניה אבל נמצאת לאחר כפרה אפילו אין שם ריעותא דאיבוד מתה (ג): ומי אמר רבא הכי · דהיכא דנפסלה קודם כה] לאיבוד מהני לה איבוד למות : והאמר רבא אבודת לילה לאו שמה אבודה · אם אבדה בלילה והפריש אחרת תחתיה לאו שמה אבודה כו] א) ולר' (ד) דאמר אפי' נמצאת קודם כפרה מתה האי אינה מתה דהואיל ובלילה לא מצי לאקרובה והיא נמצאת ביום המחרת לאו שמה אבודה ורועה אם נתכפר בחברתה וה"נ הואיל ועברה שנתה לא חזיא לאקרובי לא תיהוי כז] ביה אבודה : ולא לדמי · שאין דמיה ראויין ליקרב בשעת אבידתה דאין קרבן בלילה: לדמי חזיא · קודם שאבדה : תנן · במסכת יומא (דף סב·) גבי שעירי יום הכפורים את אותו של עזאזל מביא שנים מן השוק ומגריל ומשלח האחד והשני ירעה עד שיסתאב: הא דיחיד · כי האי גוונא מתה: וא"ר יוחנן · במסכת יומא (דף סד·) בעלי חיין נדחין ונדחה שני שבזוג ראשון כשמת חבירו לעולם וכשהוא מתכפר מתכפר בשני שבזוג שני וקמא הוי דחוי כשמת חבירו כאילו עברה שנתו וקתני דטעמא דאינה מתה משום דחטאת צבור היא הא דיחיד מת ואע"ג דליכא שום אבידה מת משום דיחוי דקמא מאחר שנתכפר באחר אלמא תרתי לריעותא לא בעינן וקשיא לרבא: [ג] אמר לך · רבא ודאי (ה) כח] איכא דיחוי ונתכפר באחר מתה בלא שום אבידה ולר"ל ודאי תיקשי ב) וכדתריצנא לעיל עברה שנתה ואבדה לר"ל תריצנא ולדידי לא סבירא לי ואי משום אבדה ונמצאת בעלת מום קשיא לך אמאי נקט בעלת מום תמות משום אבדה לחודה הואיל ושוב נתכפר באחרת לא קשיא דחויין לחוד ואבודין לחוד ואע"ג דאבדה בעינן ריעותא אחריתי כך שמעתי לא יותר:

גופא

א) צ"ל ואפילו לרבי נ"ק ב) צ"ל ודתריצנא הגה"' וגי' נ"ק דכי תריצנא

תרעה עד שתסתאב · אעברה שנתה דוקא קאי דאי אאבדה ונמצאת בעלת מום הא מסאבא וקיימא : ישמור מבעי ליה · פרש"י ישמור אותה אולי יעשה מום קבוע ול"נ דא"כ היינו תרעה דקתני כט] לכן נראה לפרש ישמור אותה אולי תתרפא וחזיא להקרבה ל] : אי תניא גבי עיברה שנתה התם הוא דלא אהני (לא אבודה) משום דחזיא להקרבה · והיינו כשיטת ר"י דריבוי ריעותות מביאין אותה לידי רעיה : ומי אמר רבא הכי · דהיכא דנפסלה קודם האיבוד דמהניא ליה איבוד למות והאמר רבא אבודת לילה לא שמה אבודה וא"ת ליפרוך ממתני' דקתני אבדה ונמצאת בעלת מום מתה אע"ג דאיכא ריעותא אחריתי עם האבודה וי"ל דבשלמא ממתני' לא מצי למיפרך דשאני מתני' דאבדה קודם שיבא לה הריעותא אחריתי ומש"ה לא דמי לאבודת לילה דריעותא דלילה בא עליה קודם האיבוד אבל לרבא פריך שפיר שהרי ריעותא דעברה שנתה בא עליה קודם האיבוד ומש"ה פריך מאבודת לילה ומשני לא דמי אבודת לילה לא חזיא לא לגופה ולא לדמי כאן משמע כשיטת ר"י דריבוי ריעותות מביאין אותה לרעיה ולא למיתה : אמר לך רבא · פרש"י ודאי היכא דאיכא דיחוי ונתכפר באחרת מתה בלא שום אבודה ולרשב"ל ודאי לא] תקשה דכי תריצנא לעיל עברה שנתה ואבדה לרשב"ל תריצנא ולי לא סבירא לי ואי משום לב] אבדה ונמצאת בעלת מום קשיא לך אמאי נקט בעלת מום תמות משום אבודה לחודה הואיל ושוב נתכפר באחרת לא קשיא דחויין לחוד ואבודין לחוד ואע"ג דאבדה בעינן ריעותא אחריתי עכ"ל ולא נראה דתאמר מילתא דרשב"ל בקושיא דהא מייתי לה בכמה מקומות בהש"ס ועוד קשה דממה שהקשה לא תירץ *) לכך נראה לר"י לפרש כי היכי דאיצטריך לשנויי אמתני' לבעי תרתי אבודה ובעלת מום ולפיכך אתה צריך לחלק ולומר דחויין לחוד ואבודין לחוד הכי נמי נתרץ לרשב"ל דחויין לחוד ועברה שנתה לחוד דחויין לא חזו לשום הקרבה ועברה שנתה חזיה להקרבה דשאר קרבנות לג] :

*) עיין רש"ק שהאריך ונ"ק אפילו

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה ד :

ה ב מיי' פ"ד מהלכות פסה"מ הלכה ז :

נ"א לאבוד

ו ג מיי' שם הלכה ח וע"ש בכ"מ :

ז ד מיי' פ"ה מהלכות יוה"כ הלכה טו :

מסורת הש"ס

נ"א עתידין נ"ק [מעילה יט: ע"ש]

גי' נ"ק ואיידי דתנא גבי תמורה מעילה תנא נמי גבי מעילה תמורה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למה לי וכו' מתניתין · נ"ב בדף יח : (ב) ד"ה עברה שנתה ואבדה וכו' תרעה הך דעברה · נ"ב דבעלת מום מסאבא וקיימא כנ"ל : (ג) ד"ה העברה וכו' מהני · נ"ב וכן פירש רש"י במתניתין בעמוד ב' : (ד) ד"ה והאמר רבא וכו' לאו שמה אבודה ולר' דאמרינן אפילו : (ה) ד"ה אמר לך רבא ודאי היכא דאיכא :

רבינו גרשום

לא נהנין בה מדרבנן : ולא מועלין · בה מדאורייתא : אם עד שלא כפרו הבעל' עיברה שנתה או נמצא ורוצין להתכפר בדמיהן אותה שעיברה שנתה תרעה ותימכר ואותה שהיא בעלת מום תימכר לאלתר ועושין תמורה כיון דיש בה קדושת דמים ומועלין בה נמי: מ"ט לא תני · לה כולה מתניתין כהדדי לכולה חמש חטאות המיתות בהדדי אלא פליג ותני לה לתלת לחוד דימותו ולתרי לחוד · משום דרישא הני תלת קמאי פסיקא ליה · דבין לפני כפרה ובין לאחר כפרה מיתות : סיפא לא פסיקא ליה · דהא לפני כפרת ירעו' ומאי טעמא תני לה בתמורה דקאמר ועושין תמורה והדר תני מועלין בה משום אגב דקאי בתמורה ואיידי דתנא תמורה תני ומועלין בה והתם במס' מעילה איכא פירקא דמתחיל נמי ולד חטאת כו' · ואיידי דהתם תני מעילה תנא נמי התם דתמורה : חטאת שעיברה שנתה: אע"ג דקיימא בעזרה רואין אותה כאילו עומד בבית הקברות · מה התם לא מצי כהן אזיל לאיתויי אף הכא נמי לא חזיא להקרבה אלא תרעה: [אם משכיפרו הבעלים תמות · משמע דקאמר נמי אשעיברה שנתה] : אי הכי אימא סיפא כו' · [אמר לך ריש לקיש כי קתני תמורה אאבדה ונמצא בעל מום ולא אעיברה שנתה · ואי בעל מום למה לי תרעה אלא אעיבורה שנתה קאמר תרעה] מדהא קא מיירי בעיברה שנתה אף משכיפרו בעלים תמות נמי מיירי בעיברה שנתה וקשיא לריש לקיש : אמר רבה תני הכי אם עיברה שנתה [או] אבדה ונמצא בעל מום עובר (או אבדה) [ושאבדה] ונמצאת בעלת מום קבוע אם משכיפרו בעלים תמות. דהכא איכא תרתי לריעותא דאבדה ונמצ' בעל מום הלכך תמות ולא קשיא סיפא נמי דכולה בחדא [מיירי] (אידי ואיתיא ואיתיא) תרעה עד שתסתאב במום קבוע : דא"כ · דבבעלת מום עובר קא מיירי אמאי קתני תרעה ישמור עד שיעשה מום קבוע (אידי) בעי למיתנא ועוד כיון דההיא שעיברה שנתה אם משכיפרו הבעלים לא תמות אא"כ אבדה ונמצאת בעלת מום לחוד למאי הלכתא קתני לה (א"כ לעיברה) [ההיא דעיברה] שנתה · ל"א ותוב כי קתני תמות אאבדה ונמצאת בעלת מום ולא אאעיברה שנתה [א"כ] למה תנייה לעיברה שנתה בין הני דמתניתין אלא אמר רבא (הכי נמי) [הכי קתני] שעיברה שנתה ואבדה וכן נמי ההיא דאבדה ונמצ' בעל מום אם משכיפרו הבעלים תמות משום דאית בכל חדא תרתי לריעותא ולא קשיא לריש לקיש והאי דקתני אם עד שלא כיפרו תרעה אעיברה שנתה לחוד קאי ולא אאבדה ונמצא בעל מום : ומי אמר רבא הכי · דשעיברה שנתה ואבדה דמשום הכי תמות משום דאבדה והאמר רבא אבודה דלילה ונמצא בשחרית לא שמה אבוד דלא מיפסלה באבידה דלילה משום דלילה לאו זמן הקרבה וכן נמי כי אבדה לאחר שעיברה שנתה דלא חזיא להקרבה לא תיפסל בה אבידה : קסבר רבא · לא דמיא דאבודה דלילה להכי לא שמה אבודה דאותה אבודה דלילה לא חזיא לא לקדושת הגוף ליקרב עצמה בלילה ולא לקדושת דמים למוכרה ולהביא אחרת תחתיה בלילה אבל שעיברה שנתה ואבדה ונמצא נהי דלקדושת הגוף ליקרב עצמה לא חזיא לקדושת דמים למוכרה ולהביא בדמיה אחרת חזיא וכיון דבשעת אבידה חזיא לקדושת דמים הלכך פסלה לה אבדה ותמות : [תנן במסכת יומא מת אחד מן השעירים עד שלא הגרילו עליהן יביא אחר ומזווג לו ואם משהגריל יביא שנים אחרים ויגריל עליהן ויאמר אם של שם מת זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו ואם של עזאזל מת כו' · עד והשני ירעה עד שיסתאב ויפלו דמיו לנדבה לפי שאין חטאת הציבור מתה · כדאמר לעיל בפ' יש בקרבנות] : וא"ר יוחנן · התם בעלי חיים שהיו ראויין ולא אירע בעצמו פסול נידחין מהקרבה וכשהוא מתכפר בשני שבזוג שני מתכפר שלא מת אחד מהן ואידך קמא שמת חברו כיון דעבר זמנו דנתכפרו באחר הוה ליה כי עיברה שנתה וטעמא דציבור דרועה הא דיחיד מתה וקשיא לרבא דאמר שעיברה שנתה ואבדה אם נמצא עד שלא כיפרו הבעלים תרעה והא הכא דאיתיה להאי [קמא] דקאי עד שלא כיפרו הבעלים וטעמא דציבור הוא הא דיחיד מתה אמר לך רבא דחויין לחוד הא משום הכי הוה מיית אי הוה דיחיד דדחוי הוא לגמרי מהקרבה ואבודין לחוד

שיטה מקובצת

א] להו כולהו גבי הדדי אלא פליג להו רישא : ב] תמורה · גירסת ס"י ומאי טעמא תני לה בתמורה והדר תני לה במעילה משום דקאי בתמורה קא תנא תמורה ואיידי דתני תמורה תני נמי מעילה וכי קאים במעילה קתני [מעילה] ואיידי דתני מעילה תני נמי תמורה : ג] עי' בהשמטות בסוף המסכת : ד] תנן ושעיברה שנתה ושאבד' ונמצאת בעלת מום אם כיפרו בעלים תמות תיובתא דר"ל כו' כי קתני תמות אאבדה כו': ה] מום אי הכי כו' והשאר נמחק : ו] קאמר או שאבדה:] ועוד שעיברה שנתה למאי הלכתא קתני לה כיון דלא קיימי על שום דינים שבמשנה שהרי אם כפרו אינה מתה ועושה תמורה ומועלין בה : ח] קתני ל"א ותוב כי קתני תמות על אבודה ונמצאת בעלת מום דההיא תמות אי הכי [מה דתני] ביני הני שעיברה שנתה למה לי למתנייה אלא אמר רבא כו' אלא אמר רבא הכי קתני גליון לא שייך למימר חסורי מחסרא לפי דאבדה בי מצעי קאי הכא והכא אבל ונמצא בעל מום לא מצי למימר דקאי אתרווייהו דאי במום קבוע מאי תרעה ואי במום עובר ישמור מבעי ליה : ט] ותמכר וצריך למיתני אבדה גבי עיברה שנתה וצריך למיתני אבדה גבי בע"מ דאי ותיבת אם נמחק : י] יא] יב] יג] עי' בהשמטות בסוף המסכת: יד] מועלין מדאורייתא דאם : טו] אחרת דכיון דלא כפרו בה הבעלים לא דחיא לה לגמרי : טז] הואיל ודמיה עתידין: יז] אלא פליג להו כלומר : יח] קמאי לב' בתראי : יט] דמתות · גליון ה"ה דהמ"ל עברה שנתה למאי תני לה כדפריך בסמוך: כ] דינא חס"ד ומה"ד אלא אמר רבא ודאי מתני' דקתני דמתה אעברה שנתה קאי ולא קשיא לר"ל דהכי קתני הס"ד ומה"ד עברה: כא] ואבדה דאיכא תרתי לריעותא ונמצאת תמימה ולא רצו הבעלים להתכפר בה וכיפרו : כב] הבעלים באחרת שלא רצו להתכפר בהא דנמצאת מתה ואתרווייהו קאי תרעה: כג] תמימה ואידך דנמצאת בעלת מום תימכר מיד וכי : כד] למילתה שם כתיב להקרבה ס"א דאין בה שום מום ולא חזיא למילתה אפי': כה] קודם האיבוד מהני : כו] אבודה ואפילו לרבי דאמר : כז] תיהני בה אבודה : כח] ודאי היכא דאיכא דיחוי : כט] דקתני דתרעה עד שתסתאב משמע בין ע"י אותו מום או ע"י מום אחר : ל] להקרבה' ואפילו לרבי דאמר אף בנמצאת קודם כפרה מתה היינו כשנתכפר אחר מכאן אבל עד שלא נתכפר מתכפר ודאי באיזה שירצה : לא] ודאי קשה וכי תריצנא : לב] משום אבודה' ונמצאת : לג] עי' בהשמטות בסוף המסכת :

הגהות הגר"א

[א] גמ' מ"ט כו' · גירס"י הדדי אלא פליגא לה רישא כו' : [ב] שם אלא אמר רבא כו' · וכונה אבדה באמצע משום דעברה שנתה מיירי אפילו קודם לאבדה ובעל מום א"כ : [ג] רש"י ד"ה א"ל כו' · עי' תוס' שהקשו עליו ועוד קשה דא"כ הו"ל להקשות על מתני' ועוד הל"ל על ר"ל וי"ל דה"פ ה"ל כעברה כו' פי' וגם נאבדה וקתני דמתה אפי' קודם כפרה · דקאמר וכשהוא מתכפר כו' ובמתני' ואם עד שלא כו' :

עין משפט נר מצוה

ח א ב מיי' פ"ד מהל' פסה"מ הלכה ט :
ט ג מיי' שם הלכה יג :
י ד מיי' שם הלכה י :
יא ה מיי' שם הלכה יב:
יב ו מיי' שם הלכה ג :
יג ז מיי' שם פ"ה הלכה א:
יד ח מיי' שם הלכה ב :
טו ט מיי' שם הלכה ג:
טז י מיי' שם הלכה ד :
יז כ מיי' שם פ"ד הלכה ג :
יח ל מיי' שם פ"ה הלכה א :
יט מ מיי' שם פ"ד הלכה ז :

גופא אמר רבא אבודה דלילה לא שמה אבודה אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן מאי איריא אבודה דלילה אפי' אבודה דיום נמי דאמרי רבנן אבודה בשעת הפרשה רועה א] ואלא אליבא דרבי עד כאן לא קאמר רבי אלא אבידה דיום אבל אבידה דלילה אפי' רבי מודה דלרעייה אזלא איבעית אימא לעולם אליבא דרבנן והכא במאי עסקינן [א] באבודה (א) בשעת כפרה עד כאן לא קאמרי רבנן אבדה בשעת כפרה מתה אלא היכא דעיקר אבידתה ביום אבל היכא דעיקר אבידתה בלילה לא אמר אביי נקטינן [ב] אבידה ולא גנובה אבידה ולא גזולה היכי דמי אבידה א"ר אושעיא ב] אפילו אחת בעדרו ג] ואפילו אחת באחת ור' יוחנן אמר אחורי הדלת איבעיא להו היכי קאמר אחורי הדלת הוא דליכא דקא חזי לה אבל אבראי דאיכא דחזי לה לא הויא אבודה או דילמא אחורי הדלת [ג] דאי מהדר אפיה חזי לה הויא אבודה וכל שכן אבראי ד'לא קחזי להתיקו ד] [א] א"ר פפא ה] [ד] גמרינן אבודה ממנו ולא מרועה לא הויא אבודה וכ"ש אבודה מרועה ולא אבודה ממנו אבודה ממנו ומרועה [ה] ואחד בסוף העולם מכיר בה מאי תיקו בעי רב פפא ו] אבודה בכוס מהו אליבא דמאן אילימא אליבא דרבי האמר אבודה בשעת הפרשה מתה אלא כי קמיבעיא ליה אליבא דרבנן מי אמרינן כי אמרי רבנן בשעת הפרשה רועה קודם ז] שיקבל דמה בכוס אבל הכא סבירא להו א) כל העומד ליזרק כזרוק דמי או דלמא ח] כמה דלא אזדריק דם כי אבדה בשעת הפרשה דמיא ורעיא ואיכא דאמרי לעולם אליבא דרבי כי קמיבעיא ליה כגון שקיבל דמה בשתי כוסות ואבד אחד מהן ואליבא ב) דמאן דאמר כוס עושה חבירו דחוי לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמ"ד כוס עושה חבירו שירים ט] ה"מ היכא דאיתנהו לתרוייהו דכל היכא דבעי זריק אבל הכא הא י] ליכא או דלמא לא שנא יא] תיקו:

מתני' [ו] המפריש חטאת ואבדה יב] (והפריש) אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה תמות [ז] המפריש מעות לחטאתו ואבדו (והפריש) חטאת תחתיהם ואחר כך נמצאו המעות יג] יוליכם לים המלח [ח] המפריש מעות לחטאת ואבדו והפריש מעות אחרות תחתיהן ולא הספיק ליקח חטאת מהן עד *שנמצאות הראשונות יביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה [ט] המפריש מעות לחטאתו ואבדו והפריש חטאת תחתיהן לא הספיק להקריבה עד שנמצאו המעות והרי חטאת בעל מום תמכר ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה [י] המפריש חטאת ואבדה והפריש מעות תחתיה ולא הספיק ליקח יד] מהן חטאת עד שנמצא חטאתו והרי היא בעלת מום תימכר ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה לא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה והרי שתיהן בעלת מום ימכרו ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה *המפריש חטאת [כ] ואבדה והפריש אחרת תחתיה לא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה טו] היו שתיהן תמימות אחת מהן תיקרב חטאת והשניה תמות דברי רבי וחכמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת מאחר שכיפרו הבעלים [ל] ואין המעות הולכים לים המלח אלא שנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים [מ] המפריש חטאת והרי היא בעלת מום מוכרה ויביא בדמיה אחרת ר"א בר"ש אומר אם קרבה שניה עד שלא נשחטה טז] תמות שכבר כיפרו הבעלים:

גמ' טעמא דהקריב אחרת תחתיה הא לא הקריב אחרת תחתיה רועה מני רבנן היא דאמרי אבודה בשעת הפרשה רועה אימא סיפ' המפריש מעות לחטאת ואבדו והפריש (ב) אחרים תחתיהם יז] יביא מאלו ומאלו והשאר יפלו לנדבה טעמא מאלו ומאלו הא הביא מאחד מהן השני יח] יוליכו לים המלח אתאן לרבי *דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה רישא רבנן וסיפא רבי הניחא לרב הונא דא"ר הונא אמר רב הכל

נ"ל והקריב
נ"ל והקריב
(זבחים קיב) (פסחים צז: מנחות פ: פ"ט)
[זבחים קיב]

א) [פסחים יג: ב"ק עו: מנחות עג: קכ: כריתות כה:] ב) יומא נז: [זבחים לד: קיב:] (מנחות כ:)

תוספות

אפי' אבודה דיממא נמי דאמרי רבנן אבודה בשעת הפרשה רועה· ואם תאמר לימא דלרבי אבא איצטריך דאמר לקמן (כג·) הכל מודים בנתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה ואיצטריך רבנן לאשמועינן דאבודת לילה ונתכפר בשאינה אבודה אבודה אינה מתה הא דיממא כה"ג מתה וצריך לומר דהאי שיטה לית ליה דרבי אבא כט] וה"נ איכא סוגיות בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צז·) *) דלא מיתוקמי כרבי אבא:

*) עיין רש"ק שהאריך

רש"י

גופא אבודה לילה· קס"ד דלא היתה אבודה אלא בלילה ובעלות השחר נמצאת ולא משכחת לה דתיהוי אבודה בשעת כפרה דהא בלילה לא קרבה חברתה: **אפילו אבודה יום נמי·** שנמצאת קודם כפרת חברתה: **דהא אמרי רבנן·** במתני' (ג) אבודה בשעת הפרשה כלומר בשעה שעדיין חברתה שהפרים תחתיה מופרשת ועומדת שלא קרבה קודם מציאתה של זו רועה דקתני וחכמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו הבעלים: **אלא אליבא דרבי·** דאמר תמות וקמ"ל רבא דעד כאן לא קאמר רבי כו' לרעיה אלא הואיל ואי נמי קיימא לקמן לא מצי לאקרובה בלילה לאו אבודה היא: **בשעת כפרה·** שאבדה בלילה ושוב לא נמצאת עד שנתכפר באחרת: **עיקר** יט] **אבודה·** תחילת אבידתה: **נקטינן אבודה·** בשעת כפרה מתה: **ולא גנובה·** ואם החזירה לו לאחר כפרה רועה ויפלו דמיה לנדבה: **אחת בעדרו·** שנתערבה לו בעדרו אע"ג דקא חזי לכולהו הואיל ואינו מכיר בה אלא לאחר כפרה הויא אבודה: **ואפילו אחת·** של חטאת באחת של חולין: **אבל אבראי·** שהלכה למדברות ונתערבה בבהמות של אחרים [ב] ואותן אחרים עצמן אינם מכירין בה אפילו הכי כיון דאיכא דחזי לה דאותן אחרים חזו לה ואע"ג דאין מכירין אותה לא הויא אבודה: **וכל שכן אבראי·** דלא קא חזי לה איהו לגמרי: ל"א אבל בעדר דקחזי לה דהא חזי להו איהו לכולהו אע"ג דאין מכיר בה לא הויא אבודה [א]: [ג] (ד) **ופליגי·** כלומר שיפרישנו מהן לאחר זמן כשיכירנה: **דלא קא ידע·** שאינו מכיר אי זו היא תיבעי תיקו [ע"כ]: **אבודה** כ] **בכוס·** אבודה בשעה שדם חברתה בכוס שאבדה והפריש אחרת ושחטה וקיבל דמה ובעודו דם בכוס נמצאת זו: **האמר אבודה בשעת הפרשה·** כלומר שנמצאת בעוד שחברתה קיימא מתה וכל שכן הכא שנשחטה כבר כא] ואיכא למימר כל העומד ליזרק כזרוק דמי וכאבודה בשעת כפרה דמיא: **כי אמרו רבנן אבודה בשעת הפרשה רועה·** ואפי' נתכפרו הבעלים שוב באחרת הני מילי שנמצאת קודם שנתקבל דמה של חברתה בכוס אבל הכא כו': **לעולם אליבא דרבי·** ולאו בשתי בהמות מיבעי ליה אלא בבהמה אחת שקבל את דמה בשני כוסות: **ואבד האחד·** בשעת זריקת חבירו: **אליבא** [ד] **דמאן דאמר·** במסכת יומא בפרק הוציאו לו* כב] בכוס אחד עושה את חבירו דיחוי דחטאת שקיבל דמה בארבע כוסות ונתן מן כג] האחת ארבע מתנות כדין חטאת שאין לאלו דחויין ושיריו נשפכין ליסוד והן נשפכין לאמה כד] (דהא איתכשר בארבע מתנות [ה] אבל הכא דאבד האחד) לא תיבעי לך דודאי פסולה החטאת דהתם דכולהו לקמן הוא דהוי הזבח כשר אע"ג דהנך כוסות נשפכין לאמה דהא איתכשר בד' מתנות אבל הכא דאבד האחד כיון דאילו הוה קמן הוי דיחוי ליספך לאמה השתא כי אבד הוי להו תרתי לריעותא כחטאת שעברה שנתה ואבדה והזבח גופיה פסול כה]: **שיריים·** שכולן נשפכים ליסוד אבל הכא דאבדה מהניא ליה אבודה למיהוי דיחוי דלאו אדעתא דידיה זריק והוה ליה דיחוי ואבוד ופסול הזבח: **או דלמא לא שנא·** תיבעי: **מתני' ואח"כ נמצאת הראשונה תמות·** ואפי' נמצאת תמימה הואיל וכבר כיפרו הבעלים דכי בעינן תרתי לריעותא היכא דנמצאת ואחר כך כיפרו הבעלים: **ילכו לים המלח·** כל היכא דאי הוה חטאת הוה מתה מעות נמי אזיל לים המלח: **מאלו ומאלו·** יערבו יחד דכיון דמתרווייהו מייתי לא הוו חטאת שכיפרו בעליה באחרת אבל אי הוה מייתו מחד מינייהו מידתו אחריני דהוו להו דמי חטאת שכיפרו בעלים באחרת אבל כי מייתי מאלו ומאלו ליכא חטאת שכפרו בעלים ט] והוי כשאר מותר חטאת דאזיל לנדבה: **תימכר ויביא מאלו ומאלו כו'·** אבל אם היתה תמימה תיקרב היא והמעות ילכו לים המלח הואיל וכיפרו הבעלים באחרת וכל הנך אליבא דרבי [ג] (ה) כו]: **ואין המעות הולכות לים המלח·** ואפילו נתכפר באחת מן הגבורין לאחר שנמצא האבוד הואיל וקודם כפרה נמצא: **אם קרבה שניה עד שלא נשחטה·** הראשונה בבית לוקח לאכילת חולין תמות אף ע"פ שהיא חולין דחטאת שכיפרו בעלים היא: **גמ'** כח] [ה] *) **אבודה בשעת הפרשה·** כגון הנך מעות דנמצאו קודם כפרה ואזלו לים המלח אי לא מצי מייתי מאלו ומאלו: **טעמא מאלו ומאלו·** דליכא למימר דנתכפרו בעלים באחרת: **הא הביא·** חטאת מאחת מן הגיבורין השני ילך לים המלח ואע"ג דנמצא קודם כפרה ולא היה אבוד אלא בשעת הפרשה: **הניחא לרב הונא·** דאמר לקמן: הכל

*) ס"א שייך האי דבור במתני' סד"ה תימכר כו' אליבא דרבי דאמר אבודה בשעת וכו'

רבינו גרשום

דלא מסח דעתיה מיניה דסבר מישתכחי (הילכת) [הלכך] ידעו : ל"א אלמא הואיל דאי דחיית לה כו' כלישנא קמא לית בינייהו אלא שינוי לשון: אילימא אליבא דרבנן דפליגי עליה דרבי במתניתין המפריש חטאת ואבדה והפריש אחרת תחתיה ולא הספיק כו': השתא אבודה בשעת הפרשה דיממא (בתרא) דאבודה היא בשעת הפרשה דשניה ולא בשעת כפרה ואמור רבנן עליה דרועה דלא שמה אבודה למות אבודה דלילה לא כ"ש: אלא אליבא דר' דפליג עלייהו דרבנן קאמר ולא קשיא דע"כ לא קאמר ר' כו': ואבע"א לעולם אליבא דרבנן קאמר: והכא במאי עסקינן· כגון שנאבדה בלילה ועדיין היתה אבודה ביום בשעת כפרה ואחר[כך] נמצאת: וע"כ לא קאמרי רבנן אבודה בשעת כפרה מתה אלא היכא דעיקר אבידתה ביום אבל הכא דעיקר תחילת אבידתה בלילה הות לא מתה אלא רועה: נקיטינן· דקא מיירי מתניתין אבודה ממש ולא גנובה וגזולה' דאבודה גמורה: כגון שנחלפה לו אחת חטאת· בתוך עדרו ואינו מכירה או אפילו אחת חטאת באחת של חולין ואינו יודע אי זו היא של חטאת: או אם (נדחה) [ברחה] אחורי הדלת' ואין אדם רואה אותה: אבל אבראי· אם ברחה חוץ דאיכא שם אדם דקא חזי ליה: או דילמא אחורי הדלת דאי מהדר אפיה· בעל הבהמה להתם הות חזי ליה ואפי' הכי כל כמה דלא חזי ליה (הויא) [חשובה] אבידה וכל שכן אבראי דלא חזי ליה כלל: ל"א אבל נתחלפה בעדר· דקא חזי ליה אבל אינו מכירה לא הוי אבודה דאמרינן דלמא מידכר סימנית ומוציאה מן העדר ופליג עליה [דר"א]: אבודת ממנו· שאינו מכירה: ולא אבודה מרועה' שהרועה מכירה: [אבודה בכוס' שחיטתה אבודה עד שעה שכבר קבלו דמה של חברתה בכוס ואח"כ נמצאת קודם זריקה אי אליבא דרבי יש לומר אבודה בשעת הפרשה חברתה בלבד א"ר מתה אבודה בכוס כ"ש]: ואי בעי תימא אפי' לר' קא מיבעיא ליה ולא מיבעיא ליה אבידה היא עצמה הבהמה אלא הכי קא מיבעיא ליה כגון שקבל דמה בב' כוסות ואבד אחד מהן ואליבא דמאן דאמר במס' יומא בפ' הוציאו לו [כוס עושה חברו דחוי דהכי קאמר התם למעלה הוא אומר בשעיר נשיא ואת כל דמו ישפוך ולמטה הוא אומר בשעירת יחיד ואת כל דמה ישפוך: מניין לחטאת שקבל דמה בד' כוסות' ונתן (ד' מתנות מכוס אחד) [מתנה אחת מזה ומתנה אחת מזה] שכולם האחרים נעשו שיריים ונשפכים ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפוך אל יסוד יכול לא נתן אלא (מתנה אחת) [ד' מתנות] מאחת מהן שהאחרים נשפכין ליסוד ת"ל ואת (כל) דמו של אותו כוס בלבד ישפוך ליסוד והן והאחרי' נשפכין לאמה (לזבל והינו) ואליבא דמאן דאמ' כוס עושה חברו דחוי שאינו נשפך ליסוד אלא לאמה לא תיבעי לך דודאי נמי כי אבד דמי דלא מצי[זריק] ליה כ"ש דהוי דחוי: כי תבעי לך אליבא דמאן דאמר כוס עושה חברו שירים היינו ר"א ב"ר שמעון [דאמר מניין שאפי' לא נתן אלא (מתנה אחת) [ד' מתנות] מכוס אחד שכולן נשפכין ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפוך והא כת' ואת כל דמו ישפוך ההוא למעוטי שירים שבצואר בהמה דנשפכין לאמה מאי] מי אמרינן כוס עושה חברו שירים הני מילי כי איתנהו לתרוייהו דלא נאבד אחד מהן אבל אבד אחד מהן מהניא ביה אבידה והוי דחוי או דלמא לא

שיטה מקובצת

א] רועה אלא אליבא דרבי ועד כאן : ב] אושעיא· ס"א כגון שנתחלפה לו אחת בתוך עדרו ואפילו אחת באחת: ג] עי' בהשמטות בסוף המסכת : ד] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ה] ר"פ פשיטא לי אבודה ממנו ולא אבודה מרועה לא: ו] פפא אבודה ונמצאת בכוס : ז] קודם שנתקבל דמה: ח] דלמא כל כמה דלא כו' ורעיא דלא אמרינן כל העומד ליזרק כזרוק דמי ואיבעית אימא לעולם: ט] שיריים מי אמרינן ה"מ : י] הא אבד או דלמא לא שנא· ל"א ומאי קסבר אי קסבר כוס עושה חבירו דיחוי אף על גב דאיתיה ההוא כוס לא זריק מינ'[אלא]לאמהמשתפך אלא קסבר כוס עושה חבירו שירים ה"מ כי איתינון לתרווייהו אבל אבד אחד מהן מהניא ביה אבידה או דלמא לא שנא : יא] תיבעי תיבת תיקו נמחק : יב] ואבדה והקריב אחרת תחתיה כו' ואבדו והקריב חטאת : יג] המעות ילכו לים המלח כו' והפריש מעות אחרים תחתיהן ולא הספיק ליקח בהן חטאת עד שנמצאת מעות הראשונות : יד] ליקח בהן חטאת: טו] הראשונה והרי שתיהן : טו] נשחטה הראשונה תמות: יז] תחתיהם ולא הספיק ליקח בהן חטאת יביא כו' טעמא דהביא מאלו : יח] השני ילכו לים המלח: יט] עיקר אבידתה תחלת : כ] אבודה ונמצאת בכוס: כא] כבר דאיכא את ו' נמחק : כב] לו דכוס אחד אות ב' נמחק : כג] האחד ארבע אות ת' נמחק : כד] לאמה לא תבעי כו' והשאר נמחק : כה] פסולי גליון וקשה דלמה יפסל הזבח כיון דמצי למעבד המתנות מכוס השני ונראה לר"י דאין הבעיא כלל מפסול זבח אלא לענין דם שבכוס מבעיא ליה היכא דנאבד ונמצאת אי אמרינן ישפך לאמה או ליסוד דלמ"ד עושה חבירו דיחוי כ"ש הכא דנדחה וישפך לאמה: כו] בעלים והשאר הוי כשאר : כז] דרבי דאמר אבודה בשעת הפרשה כגון הנך מעות דנמצאו קודם כפרה ואזלו לים המלח אי לא מצי מייתי מאלו ומאלו הס"ד ומה"ד ואין : כח] ד"ה אבודה כו' נמחק מכאן ושייך למעלה: כט] אבא ופליגי רבי ורבנן בכל ענין :

הגהות הב"ח (א) גמ' כמאי עסקינן באבודה ונמצאת בשעת כפרה : (ב) שם והפריש מעות אחרים תחתיהן : (ג) רש"י ד"ה דהא אמרי רבנן במתני' בסמוך אבודה : (ד) ד"ה ל"א אבל וכו' ופליגי· נ"ב כך היה הגירסא לאותו לישנא אחרינא : (ה) ד"ה תימכר וכו' אליבא דרבי הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אם קרבה וכו' בעלים היא הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה טעמא ודי"ה הא הביא וכו' הפרשה הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אבודה בשעת הפרשה וכו' מאלו ומאלו ואין המעות הולכות לים המלח לרבנן ואפי' נתכפר באחד מן הגיבורין לאחר שנמצא האבוד הואיל וקודם כפרה נמצא הס"ד ואח"כ מ"ה הניחא :

הגהות הגר"א [א] גמ' תיקו· גירס"י ל"א אבל בעדר דקחזי לה לא הויא אבודה ופליגי א"ד אחורי כו' עד וכ"ש בעדר דלא קא ידע לה תבעי : [ב] רש"י ד"ה אבל· ואותן כו' דהל"ל קנגע בבעיא דר"פ לקמן : [ג] ד"ה ל"א ופליגי כו'· והפשט לפרש ופליגי דפליג על ר' אושעיא : [ד] ד"ה אליבא וכו'· קשה למה פשיטא לי' כולי האי דהחטאת הפסל ועוד סברא רואקה היא דהחטאת הפסל ועוד יש הרבה לתמוה· ונ"ל דודאי בחטאת כשרה רק דמיירי שנמצא כוס השני לאחר זריקת הראשון ומיבעי ליה אם כשר כוס השני ודמי למתני' : [ה] ד"ה אבודה נ"ל אחר ד"ה הא הביא כו' :

הגהות צ"ק [א] דיפרישנו מהן לאחר זמן כשיכירנה ופליג אדרבי אושעיא א"ד אחורי הדלת דאי מהדר אפיה קא ידע לה הוה אבודה וכ"ש בעדר דלא קא ידע כלומר שאינו מכיר איזו היא תיבעי הס"ד כצ"ל : [ב] והכא אבד : [ג] דאמר אבודה בשעת הפרשה כגון הנך מעות דנמצאו קודם כפרה אזלו לים המלח אי לא מצי מייתי מאלו ומאלו הס"ד ואח"כ מה"ד ואין המעות כו' כפרה נמצאו הס"ד ואח"כ מה"ד אם קרבה כו' בעלים הוא הס"ד ואח"כ לציין גמרא ואח"כ ד"ה טעמא מאלו :

מסורת הש"ס

תורה אור

הכל מודים שאם משך אחת והקריבה שהשניה מתה משכחת לה כגון שמשך אחת מהן והקריב ודברי הכל א] אלא *לרבי אבא אמר רב דאמר הכל מודים במתכפר בשאינה אבודה שאבודה מתה על מה נחלקו במתכפר באבודה דרבי סבר מפריש לאיבוד כאיבוד דמי ב] ורבנן סברי לאו כאיבוד דמי רישא סתם לן כרבנן סיפא סתם לן כרבי ג] ומאי קמשמע לן דפליגי רבי ורבנן בהדיא קתני לה מחלוקת רבי ורבנן בסיפא המפריש חטאת ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות אחת מהן תקרב ושניה תמות דברי רבי וחכמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת מאחר שכיפרו בעלים ואין מעות הולכות לים המלח אלא שנמצאו מאחר שכיפרו בעלים הא קמשמע לן דבר זה מחלוקת רבי [א] ורבנן ד] גופא אמר רב הונא אמר רב הכל מודים שאם משך אחת והקריבה שהשניה מתה לא נחלקו אלא בבא לימלך דרבי סבר לא עשו תקנה בקדשים ואמרינן ה] לך התכפר בשאינה אבודה ואבודה מתה ורבנן סברי עשו תקנה בקדשים ואמרינן לך התכפר באבודה ושאינה אבודה תרעה מותיב רב משרשיא ולא עשו תקנה בקדשים והתניא *יאכלו מה ת"ל מלמד שאם היתה אכילה מועטת אוכלין עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על השבע יאכלוה מה ת"ל שאם היתה אכילה מרובה אין אוכלין עמה חולין ותרומה כדי שלא תהא נאכלת על הגסה מאי לאו אפילו רבי לא רבנן ו] ורבי אבא אמר רב הכל מודים במתכפר בשאינה אבודה שאבודה מתה על מה נחלקו דמתכפר באבודה דרבי סבר מפריש לאיבוד כאיבוד דמי ז] ורבנן סברי לאו כאיבוד דמי תנן ח] השני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת ט] ציבור מתה הא דיחיד מתה י] ואמר רב בעלי חיים אינן נידחין כשהוא מתכפר בשני שבזוג ראשון מתכפר ואידך בתראה הוה ליה כמפריש לאיבוד וטעמא דציבור הא דיחיד מתה מאי

[יומא סה:] [מנחות כה:] ויקרא ו

א) [יומא סה:] ב) לעיל כב: יומא סד: [שבועות יב:] ג) [לקמן כד: יומא סד: וש"נ]

הכל מודים • ואפילו לרבנן דאמרי אבודה בשעת הפרשה רועה מודו שאם משך אחת מהן ח] והקריבה מדעתו דהא האחרת בידים דגלי דעתיה דלא איכפת ליה מינה ואפילו משך האבודה ונתכפר בה והנשארת היא שלא נאבדה מעולם מתה וכי פליגי רבנן הייט בבא לימלך דגלי דעתיה דניחא ליה בתקנתייהו (א) שהפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת ונמצאת הראשונה ובא לפנינו לימלך מה יעשה אמרינן ליה לך התכפר ט] באבודה ושאינה אבודה תרעה הא נמי דקתני מאלו ומאלו דמשמע דאם הביא מאחד מהן השני ילך לים המלח ואפילו נתכפר באבודה משכחת לה כגון שמשך מדעתו ולא נמלך דהתם רבנן מודו הלכך תנא הך תקנתא יביא מאלו ומאלו י] והך תקנתא ניחא ליה טפי מלומר יבוא ויטרח לבית דין וימלך ונאמר לו שיתכפר באבודין ושאינן אבודין יפלו לנדבה: **אלא לרבי אבא** • דאמר אפי' משך מדעתו את האבודה ונתכפר בה אמרי רבנן דתרעה (ב) הואיל והיא לא נדחית ולא נאבדה מעולם ואע"ג דלא נמלך ובהא פליגי: **דרבי סבר מפריש לאבוד כאבוד דמי** • המפריש תחת קרבן אבוד דינו כאבוד וכי היכי דאם נתכפר בשאינו אבוד מודינו דמת האבוד הנשאר הכי נמי כי מתכפר באבוד מת שאינו אבוד: **ורבנן סברי לאו כאבוד דמי** • (ג) והא דקתני מאלו ומאלו דמשמע הא אם התכפר באחד מהן ואפילו באבודין ילכו שאינן אבודין לים המלח רבי היא ולא רבנן רישא רבנן וסיפא רבי: [ב] **הכי קאמר דבר זה מחלוקת רבי ורבנן** • הך סיפא דקתני לפלוגתא בהדיא יא] הכי קאמר *דקא"ל דבר זה הך בבי דלעיל דפליגי אהדדי אלא רבי ואלא רבנן: לשון ירושלמי הניחא לרב הונא דאמר הכל מודים שאם משך אחד מהן והקריב בין נתכפר באבוד בין נתכפר כו' מאי הקריב דקתני רישא והקריב אחרת תחתיה הקריב לשחוט מדעתו והכי קאמר הקריב אחרת לשחיטה תחתיה ושתם הקריב מדעתו משמע ואחר כך שהקריב אחרת מדעתו לשחיטה נמצאת הראשונה ועדיין לא נשחטה האחרת זו תמות הטהרת ואפילו הניח את זו ונתכפר באבודה הואיל ולא נמלך ורישא וסיפא דברי הכל [ג] דהשתא ליכא למידק מרישא הא לא הקריב רועה דהא בדלא הקריב עסקינן וסיפא נמי דקתני יביא מאלו ומאלו אבל אי מייתי מחד מינייהו אזלי איך לים המלח לדברי הכל דמסתמא משמע שהקריב מדעתו בלא נמלך: אלא לר' אבא כו' ורבנן סברי לאו כאבוד דמי ורועה אע"ג דמשך האבודה מדעתו ודחה את זו השתא ליכא לתרולי רישא מאי הקריב לשחיטה מדעתו דהא משום משיכה [ד] לא מהני מידי אלא ודאי הקריב ממש ואיכא למידק הא לא הקריב רועה השניה וכגון דנתכפר [ה] בשאינה אבודה ורבנן היא דמפריש לאבוד לאו כאבוד דמי וגבי מעות נמי מפריש לאבוד לאו כאבוד דמי וסיפא דמשמע דאי מייתי מחד מינייהו ואפי' שאינן אבודין יב] [ו] (חולין) דפיישין אזלי לים המלח לאו כרבנן היא רישא רבנן וסיפא רבי ואי קשיא לרבי אבא נמי תריץ מאי הקריב יג] לשחיטה וקודם שחיטה נמצאת הראשונה תמות ורבי היא דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה ורישא וסיפא רבי היא לאו פירכא היא דא"כ אמאי נקט הקריב כלל ליתני הפריש סתמא דבשלמא לרב הונא נקט הקריב לאשמועינן יד] מדעתו א) דאם משך להקריב ולא נמלך לא עשו לו תקנה: **דלא עשו תקנה בקדשים** • דלא איכפת לן אי מייתא שניה ואמרינן ליה זיל איכפר בשאינה אבודה כו': **ורבנן סברי כו'** • והכי משמע מתניתין אחת מהן תקרב כדי שתמות השניה שתקרב שאינה אבודה ואבודה תמות דברי רבי וחכמים אומרים אין חטאת מתה כי האי גוונא טו] דבא לימלך דאמרינן ליה התכפר באבודה אלא ההיא דנמצאת לאחר שכיפרו הבעלים ההיא ודאי מתה דליכא תקנתא בהמלכה והוא הדין נמי אם נמצאת קודם ולא נמלך: **יאכלו** • גבי שירי מנחה כתיב (ויקרא ו) והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו וסיפיה דקרא בחצר אהל מועד יאכלוה וקא דריש יאכלוה קרא יתירא הוא וקאמר יאכלו בלא ה"א יאכלו עמה חולין ותרומה כו' ואי קשיא הא אין מכניסין חולין לעזרה הא לא קשיא יאכלום מבחוץ ואח"כ יכנסו ויאכלו המנחה כדי שתאכל עם השבע אכילה הוגנת: **יאכלוה** • ה"א דיאכלוה קדרים דמשמע יאכלוה לחודה: **אכילה מרובה** • שיש להן שירי מנחות הרבה: **מאי לאו אפילו רבי** • וש"מ עשו תקנה בקדשים דקתני לא יאכלו חולין עמה כדי שלא תבוא לידי נותר ותיפסל: **בשני ירעה** • גבי שעירי יום הכפורים טז] והכי פרישית לה לעיל (דף כב:) וא"ר במס' יומא (דף סד:): **בעלי חיים אינן נדחין** • ולא נדחה הראשון במיתת חבירו והוא יקרב ושני שבזוג שני ירעה והאי בתרא הוי ליה כמפריש לאיבוד דמפני הראשון שמת הפרישו שנים האחרים:

מאי

א) דמשך להקריב ולא נמלך הס"ד ואח"כ מה"ד לא עשו תקנה בקדשים דלא איכפת • נ"ק

(*הכל מודים שאם משך אחת מהן והקריבה) רישא רבי וסיפא רבנן יאו קשיא ליתני לה נמי לר' אבא מאי הקריב לשחיטה וקודם שחיטה (לאשונה) נמצאת ראשונה תמות ורבי היא דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה וסיפא ורישא רבי לאו פירכא היא דא"כ אמאי נקט הקריב כלל ליתני הפריש סתמא דבשלמא לרב הונא נקט הקריב לאשמועינן מדעתו דאם משך מדעתו ולא נמלך • לשון רש"י: הכל מודים שאם משך אחת מהן והקריב שהשניה מתה לא נחלקו אלא בבא לימלך וא"ת היכי מייתב לרב הונא לישנא דמתניתין דתנן וחכמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת אחר שכפרו וי"ל דה"ק אין חטאת מתה דלא יכול למצוא לה תקנה אלא שנמצאת אחר שכפרו יז] דאז אין לה תקנה ולר' אבא נמי *כפרש לישנא דמתני' כן: **דרבי סבר** לא עשו תקנה בקדשים • תימה למ"ו הרמ"ר יח] וכי מאבדין קדשים בידים כיון דבידיט לתקן ותירץ כגון שיש ריוח בדבר כגון דאבודה כחושה ושאינה אבודה שמינה דא"ל התכפר בטובה יט] וכחושה תמות:

אוכלין עמה חולין ותרומה • ואי קשיא הא אין מכניסין חולין בעזרה הא לא קשיא יאכלוה מבחוץ ואחר כך יכנס ויאכל המנחה לרש"י כ] ועי"ל דאין איסור להכניס חולין בעזרה אלא כשעושה שום עבודה מהן אבל בחנם אין לחוש דהא קמן דאדם נכנס עם בגדים חולין בעזרה*: **וטעמא** דציבור הא דיחיד מתה מאי לאו לרבנן • כא] תימה למורי הר"ר אלחנן אמאי לא פריך בהדיא ממתני' דקתני וחכ"א אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שכפרו והא הכא דשניהן בעין קודם כפרה וקאמר הא דיחיד מתה ואומר הרר"י דאמתניתין לא מצי למפרך דאיכא למימר מתניתין הכי קאמר אין חטאת מתה אלא בשנמצאת אחר שכפרו אבל נמצאת קודם כפרה ירעו שניהם עד שיסתאבו וימכרו ויביא מאלו ומאלו חטאת אבל גבי שעירים לא שייך למימר הכי א) מיהו אפשר דס"ל לרבנן דמתניתין דאם נתכפר באחד מהן אפי' באבודה שניה תמות כי הכא גבי שעירים דלא אפשר לעשות תקנה אחרת דליכא למימר שירעו שניהן ויביא מאלו ומאלו שהרי בו

א) דלא אפשר כו' עבודת יום מיהו אפשר דס"ל לרבנן דמתני' דאם נתכפר וכו' כי הכא גבי שעירים אבל לר' אבא • נ"ק

רבינו גרשום

לא שנא דאפילו (אבד) [הכי] לא מיפסל אידך תיבעי • ול"א האי נמי קאמר אלא דמשני לשון: המפריש חטאת ואבדה והקריב אחרת תחתיה ואח"כ נמצאת הראשונה תמות • משום דהויא אבודה בשעת כפרה וכן המפריש מעות לחטאתו ואבדו והקריב חטאת אחר' תחתיה ואח"כ נמצאו לאחר כפרה ילכו לים המלח' היינו במקום מיתה: אבל המפריש מעות לחטאתו ונאבדו והפריש מעות אחרים תחתיהם ולא הספיק כו' • יביא מאלו ומאלו חטאת ששניהם ראויין ליקח מהן שהראשונה לא נאבדו אלא בשעת הפרשה בלבד והשאר המותר מאלו ומאלו יפלו לנדבה: וכן המפריש מעות לחטאתו ואבדו והפריש חטאת תחתיה ולא הספיק להקריבה עד שנמצאו המעות והרי חטאת בעל מום תמכר ודינו כמעות דלעיל וכן לא שנא הפריש המעות תחלה ואח"כ חטאת ונמצאת בעל מום או הפריש חטאת תחלה ואח"כ מעות או הפריש חטאת ואח"כ חטאת ושניהם בעל מום דהוו קדושת דמים דינן אחד הוא: המפריש חטאת ואבדה כו' • מחלוקת רבי ורבנן דר' אית ליה אבודה בשעת הפרשה מתה ורבנן סברי אין מתה אלא אבודה בשעת כפרה והוא הדין למעות: המפריש חטאת ובשעת שחיטה נמצאת שהיא בעל מום מוכרה והיא חולין ויביא בדמיה אחרת ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר כו' • מפרש טעמא בסיפא דפירקין משום דפסולי המוקדשין אלימי למיתפס פדיונן: טעמא משום דיש מותר מאלו ומאלו משום הכי יפלו לנדבה הא הביא מאלו משאינן אבודין ולא נשתייר מהן כלום ולא הביא מאלו מן האבודין ילכו האבודין לים המלח אע"ג דלא הוי' אבודה אלא בשעת הפרשה ולא בשעת כפרה אתיא לרבי דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה ורישא רבנן וסיפא רבי: הניחא לרב הונא דאמר • לקמן בהא שמעתא א) הכל מודין • בין רבי ובין רבנן כשנמצאת האבודה והרי שתיהן עומדות תמימין שאם משך אחת מהן מדעתו שלא נמלך איזו יקריב אלא הקריב מדעתו אחת שהשניה מתה לדברי הכל ה"נ סיפא דקא דייקינן הא הביא מאלו ולא הביא מאלו אמאי ילכו לים המלח הנך דנשתיירו משום דמשך אחת מהן מהלין מעות מדעתו והקריבן הלכך ילכו האחרים לים המלח לדברי הכל ומיתוקמא רישא וסיפא כרבנן: אלא לר' אבא אמר רב דאמר • לקמן נמי הכל מודים [שאם נתכפר בשאין אבודה דאבודה דפיישא מתה על מה נחלקו על נתכפר באבודה ונשתייר שאינה אבודה]: דר' סבר מפריש לאבודה • מה שהפריש תחת האבודה דינו כאבוד מה אבודה כשנשתיירה מתה אף שאינה אבודה אם נשתיירה נמי מתה ורבנן סברי מפריש לאבוד לאו כאבוד דמי [אלא אם נשתיירה] שאינה אבודה רועה • וגבי מעות נמי המפריש מעות לחטאתו ואבדה והפריש מעות אחרות תחתיה לאבוד לאו כאבוד דמי סברי רבנן ואע"ג דהביא מאלו ולא הביא מאלו הני שאינן אבודין יפלו לנדבה לטעמיה דר' אבא לא מיתוקמא סיפא דדייקינן מינה הא הביא מאלו [הנך דאישתיירו ילכו לים המלח] כרבנן אלא כר' רישא סתם לן תנא כרבנן וסיפא כר' אין: ומאי קמ"ל הני מתמי דפליגי ר' ורבנן • הא בהדיא קתני לה בסיפא דפליגי המפריש כו': ל"א הניחא לרב הונא דאמר הכל מודים שאם משך אחת מהן מדעתו כדאמרן והקריב שהשניה מתה בין אם נשתיירה אבודה בין אם נשתיירה שאינה אבודה [מתה]: סיפא • דדייקינן ילכו לים המלח אתיא כר' וניחא נמי אליבא דרב הונא דאיכא לאוקומי נמי רישא כר' והיכי דמי דאיכא למימר מאי הקריב (דקתני ברישא) [אחרת תחתיה ואח"כ נמצא הראשונה דקתני לא

הפריש

א) עד כאן שייך לעמוד סקודם

עין משפט נר מצוה

נ"ק מ"ו ול"ל לסתחיל הדיבור רישא רבנן וסיפא רבי

נ"ק מ"ו

כ א ב מיי' פ"ד מהלכות פסה"מ הלכה ג:

כא ג מיי' פ"י מהל' מעשה הקרבנות הלכה יא:

כב ד מיי' פ"ד מהל' פסה"מ הלכה ג:

נ"א צריך למחוק נ"ק

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכל מודים וכו' בתקנתייהו כגון שהפריש: (ב) ד"ה אלא לרבי אבא וכו' דלרבנן את האבודה הואיל וכו' לה: (ג) ד"ה ורבנן וכו' דמי וכ"ל ולא דקתני:

נ"ל לשון רש"י

[וע"ע תוס' ב"ב פא: ד"ה ודילמא ותוס' פסחים סה: ד"ה מכניסו ותוס' מנחות כח: ד"ה חולין ודף פ: ד"ה וכי וע"ע תוס' פסחים קכ: ד"ה מספירין ותוס' חולין קג: ד"ה אי ותוס' זבחים עו: ד"ה וחולין]

◆

שיטה מקובצת

א] אלא לר' אבא כו' • ולא רצה לתרץ דנידוק הכי הא אם משך אחד מהם כלומר אותה שאינה אבודה השניה ילכו לים המלח דמאלו ומאלו משמע לא שנא אבודה ולא שנא שאינה אבודה ילכו השניה לים המלח ומיהו לקמן בסוף הסוגיא משני הכי מילתא דפסיקא נקט • לשון התוס': ב] ורבנן סברי לאו כאבוד דמי' גליון ומתניתין הכי פירושא אחד מהן תיקרב והשניה אפילו אינה אבודה תמות דמפריש לאבוד כאבוד דמי ואפי' בהדא ריעותא וחכמים אומרים כו' אלא בנמצאת לאחר כפרה אבל קודם רועה החיא שלא אבודה וכן כל מתניתין מפרש כדפרשינן, לפי' רב הונא' תר"י ז"ל: ג] כרבי אין רישא רבנן וסיפא רבי כו' שתיהן עומדות תמימות אחת כו': ד] ורבנן ל"א הניחא לרב הונא אמר רב הכל מודים כו' מתה בין כי נתכפר באבודה בין נתכפר בשאינה אבודה ההיא חטאת דפיישא מתה איכא למימר מאי הקריב הקריב לשחיטה מדעתו ואח"כ נמצאת חטאת האבודה ונתכפר בה הראשונה דהקריב מדעתו תמות ואיכא למימר אפילו רישא רבי היא אלא לרבי אבא אמר רב דאמר הכל מודים שאם נתכפר בשאינה אבודה דפיישא מתה על מה נחלקו על נתכפר באבודה דרבי סבר מפריש לאבוד כאבוד דמי ורבנן סברי לאו כאבוד דמי ואע"ג דהביא מאלו ולא הביא מאלו מעות דפיישא יפלו לנדבה אלא פשיטא סיפא רבי היא דאמר מפריש לאבוד כאבוד דמי רישא רבנן כו': גופא עי' תוס' זבחים דף קי"ב ע"א: ואע"ג דהביא מאלו ולא הביא מאלו' גליון תימה דילמא הא הביא מאלו רצה לומר כשנתכפר בשאינה אבודה דכ"ע מודו דאבודים ילכו לים המלח וי"ל דאין ה"נ אלא א) דא"כ שני קא סמיך דה"נ מצי למיפרך מסיפא המפריש חטאת ואבדה והפריש מעות תחתיה ולא הספיק ליקח עד שתמצא בעלת מום דתמכר ויביא מאלו ומאלו משמע דאי נמצא תמימה תקרב והמעות ילכו לים המלח והיינו כרבי דאי כרבנן כיון שנתכפר באבודה המעות לנדבה (והיא) ואפירכא דמצי למיפרך סמיך דע"כ סיפא כרבי מהר"י ז"ל: ה] ואמרינן ליה התכפר: ו] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ז] חטאת הצבור מתה: ח] מהן מעצמו ולא נמלך בב"ד והקריבה: ט] התכפר בשאינה אבודה והאבודה מתה אליבא דרבי ורבנן סברי אמרינן ליה לך התכפר באבודה: י] ומאלו דהך תקנתא: יא] בהדיא קמ"ל תיבות הכי קאמר דקא"ל נמחק: יב] אבודין הלין דפיישין: יג] מאי הקריב הקריב לשחיטה: יד] לאשמועינן דאם משך מדעתו: טו] גוונא בבא לימלך: טז] הכפורים והא פרישית: יז] שכפרו דלדידיה אפילו נמצאת קודם כפרה משכחת לה כגון כשכיפר בשאינה אבודה: יח] הרמ"ר מאי טעמא וכו': יט] בטובה דכתיב ומבחר נדריך וכחושה תמות ורבנן סברי כי נמי בשאינה אבודה מצוה מן המובחר מ"מ טוב לנו לתקן שלא יבאו קדשים לידי מיתת חס"ד: כ] לשון רש"י • גליון אי נמי הא דאין מכניסין חולין הנ"מ ראוי למזבח שאין ראוי מכניסין דהא נכנסין בבגדי חולין בעזרה: כא] עי' בהשמטות בסוף המסכת:

א) אולי צ"ל אלא דעל יביא מאלו ומאלו דסיפא סמיך דס"כ וכו' •

הגהות הגר"א [א] גמ' הקמ"ל כו' ורבנן • נרש"י ל"א הניחא לר"ה כו' עד והקריבה בין נתכפר באבודה בין נתכפר בשאינה אבודה שהשני' מתה מאי הקריב הקריב לשחוט מדעתו אלא לר' אבא וכו': [ב] רש"י ד"ה ס"ק כו' • ול"ל דס"ק דבכי רבי קאי אכל הנך בבי מכבה השלישית ואילך וחכמים פליגי עלייהו ובבי דבכי דרישא סתם אליבא דד"פ כהו: [ג] ד"ה לשון • דהשתא כו' • נ"ע דלר' לתני הפריש כמ"ש רש"י לקמן • וי"ל דאפילו לר' אם היה נמלך ואין ריוח בדבר מודה לרבנן כמ"ש תוס' ד"ה דרבי כו': [ד] בא"ד לא מהניא' אפילו משך שאינה אבודה יכול להתכפר באבודה והשניה תרעה: [ה] בא"ד בשאינה אבודה צ"ל באבודה: [ו] בא"ד חולין נ"ב: